

по білій тканині. З приходом християнства виник звичай після сорокового дня передавати поминальний рушник до церкви. В цей звичай вбачають прагнення захиститися від духів померлих, щоб вони по поминального рушнику не знайшливоротну дорогу до будинку, але, повертаючись у світ людей, прийшли б до храму.

Крім магічно-символічної сили, яку отримує рушник у процесі його ритуального правильного виготовлення, а та задіяння у необхідних ритуалах, варто сказати і про його високий статус як мистецької речі, сила якої – у візерунках, вишитих на ньому. Адже рушники можна читати так, як читають книги. Требалише розумітися на орнаментах. Основні світоглядні ідеї та мотиви, які посідають місце у орнаментальній символіці поховальних рушників, відзначимо, що найчастіше на них присутні перевернуті ініціали померлих та квіти з перевернутими голівками донизу – це знак їх приналежності до світу мертвих, «де все навпаки». На Дереві Життя, яке зв'язує підземний, земний і небесний світи, сидять маленькі сірі пташки – це душі померлих. Присутній у таких композиціях образ гуски-перевізниці душ померлих міжсвітами. Пізніші християнські образи поминальних рушників – це парні зображення канделябрів з запаленою та згаслою свічкою, ангели, хрест, голуб – образ Св. Духа, монограми Хреста, зображення церков, куполів тощо.

Таким чином збереження традицій унікального образно-поетичного світу наших предків у сучасному побуті та звичаєво-обрядовій культурі, є важливим чинником збагачення духовності людини. Ці традиції стверджують глибинність нашої культури, зв'язують нас із поколіннями, що навечно відійшли, несуть ідею шанування предків які продовжують жити у нашій пам'яті, утверджують високий морально-етичний статус традиційної української сім'ї, підкреслюють роль і значення в ній цивілізованої і культурної людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Босий О.Г. *Рукописний архів. // Етнографічні записи 1995-2915 рр.*
2. Босий О.Г. *Священне ремесло Мокосі. // Вінниця, 2011. - 211с.*

*Валентина Костюкова
(Київ, Україна)*

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті досліджено український рушник, що символічно відображає цінності, норми, зміст народної культури. Актуальність теми зумовлена науковим дослідженням тканих рушників м. Кролевець Сумської області кінця XIX □ початку XX століття. Проведено аналіз кролевецьких рушників на прикладах приватної колекції В.А. Юценко. Розглянуті стилістичні особливості в художньому спрямуванні та традиційні підходи у творенні кролевецьких рушників, як самодостатнього творів декоративного мистецтва.

Ключові слова: український рушник, тканиня, композиційне вирішення, національні традиції.

Рушник займає особливе місце в національній культурі українського народу. Саме він є неодмінним атрибутом у народних обрядах та слугує сакральним предметом в дохристиянських і християнських віруваннях. Важливі події в житті людини: народження дитини, весілля, Свята вечеря, Різдво, Великдень, проводи померлого в останню дорогу, тощо – не проходить без вишитого, або тканого рушника. Крім того, рушник виконує практичні функції і є предметом народного побуту, та слугує окрасою українського житла. Широкий спектр застосування рушника в інтер'єрному і господарському призначенні не обмежується, лише естетичними й утилітарними

функціями. Надзвичайно важливим є використання рушників в звичаях та обрядах, які виконують знакову роль у традиційній культурі українців.

Вивчення і дослідження рушника як унікального складника української традиційної культури привертає увагу не лише професійних художників, народних майстрів, а й науковців, мистецтвознавців, етнологів, культурологів та інших. До розгляду даної теми було присвячено низку наукових праць, статей, збірок, влаштовано цікаві виставки, широкомасштабні проекти. Цінним і невичерпними внеском у висвітленні й вивченні українського рушника в декоративно-ужитковому мистецтві є наукові праці провідних вчених таких, як Жук А. [7], Кара-Васильєва Т. [12;14], Селівачов М. [22], Орел Л. [20], Зайченко В. [8], Захарчук-Чугай Р. [9;10], Никорак О. [19], Булгакова-Ситник Л. [1], Причепій Є. [3] та інші. Так, майже кожен із науковців хоч раз у своїх дослідженнях звертався до теми українського рушника [15, с.205-210].

Кожне село України створило свій (і не один) – образ рушника з улюбленими орнаментами, багато з яких мають давню традиційну основу складової народної культури. В них відбиті міфологічні уявлення нашого народу, дохристиянські вірування. З середини XIX ст. народне мистецтво, зокрема рушник, привертає увагу шанувальників старожитностей, стає об'єктом дослідження та колекціонування. Рушників XVIII ст. налічується небагато; більше збереглися рушники XIX – XX ст., початок XXI ст. характерний тим, що на основі кращих музейних колекцій, створюються авторські рушники, які зберігають народні традиції. Найкращі їх колекції прикрашають музеї Києва, Полтави, Чернігова, Львова, Санкт-Петербурга, в обласних та районних музеях України, й приватних збірках. Про давність рушників свідчать рештки волокон на денцях посуду ще з часів трипільської культури (IV-III тис. до н.е.), які дають уявлення про полотняне та саржеве переплетення. Виготовлення рушника пройшло історичний шлях (від глибинної давнини до сучасності), від звичайного шматка полотна до високохудожнього твору [20, с.6].

У рушнику як і в мові, відбилися індивідуальна та колективна творчість української нації, що символічно наповнює орнаментальну структуру та відображає народні традиції. Виготовлення рушників передавалось із покоління в покоління, та було спочатку домашнім заняттям для жінок і молодих дівчат рідше для чоловіків. За тканням та вишиванням рушників люди створювали тисячі пісень, балад, в зміст яких вкладали історії жіночої долі, кохання, мрії про подружнє життя тощо. Рушник знайшов своє відображення і в народній пісенній творчості. Саме, в народних обрядових піснях рушник виконує функцію оберегу, що захищає зародження міцного кохання молодих і оберігає весільне подружжя від повсякденних негараздів, випробувань, біди та лиха.

Символ материнської любові, тепла, найважливіших почуттів вміщено у ліричній поезії Тараса Григоровича Шевченка. Саме, цікавість до народного рушника та його особливу роль у звичаях і обрядах розкриває в своїй поезій геніальний поет. Тарас Шевченко глибоко знав народні звичаї. Сватання він описує такими словами: «Я все виглядала – чи не шли за рушниками...», «А у мене, як на теє, й рушнички вже ткались...», «Вернулись люди з рушниками!». Існує легенда про те, що коли Тарас Шевченко готувався до свого весілля, він замовив у Кролевці рушники з птахами та, на жаль, не дочекався. Коли перевозили домовину Т. Шевченка з Петербургу до Канева та проїздили через Кролевець, замовлені весільні рушники кролевчани поклали на домовину. [26].

Вшановуючи пам'ять великого Кобзаря, його щирю любов до народного мистецтва, Леся Українка, вперше відвідала могилу Т.Г. Шевченка у Каневі. Вона принесла в дарунок рушник, що виконала власноручно. Зараз рушник відновлено майстрами Черкащини, і він зберігається в музеї Т.Г. Шевченка на Тарасовій могилі [12, с.15].

Рушник в Україні – це полотнище з вишитими, або тканими кінцями, який з

давніх давен виконує функції дарунка поміж родичів у весільних ритуалах та обрядовості: освячення новонародженого, рушники-божники займали чільне місце в хаті [10, с. 88-90; 7, с.96-107].

Як вже вище зазначалось, частиною нашого побуту є рушник. Окрім побутових функцій, □ рушник слугує прикрасою інтер'єру жилого приміщення. З давних-давен мало оздоблений, з грубішого полотна рушник на щодень висів у кожній хаті біля порога, на кілочку або на жердині. Ним витирали руки й посуд, накривали хліб, з ним доїли корову, поралась біля печі. Ознакою охайності української жінки є прибрана хата, а в ній обов'язково чистий рушник напохваті [20, с.15].

Крім практичної функції, рушник є естетичним оздобленням інтер'єрів житла та громадських споруд. Залежно від художнього та естетичного призначення рушники можна розділити на окремі групи: побутово-гігієнічні та обрядово-декоративні. Група побутово-гігієнічних вміщує рушники, які майже не оздоблюються вишивкою, але найбільш вживані у господарстві. Група побутово-гігієнічних рушників поділяється на основні типи: господарські – для користування на кухні та гігієнічні □ для тіла.

До обрядово-декоративної групи за типологією належать інтер'єрні «кілкові» рушники, що характерні для центральних, східних і північних районів України, зокрема Полісся (Сумського, Чернігівського, Київського, Житомирського, дещо менше – Рівненського й Волинського) [4, с.74-75]. Конкретне місце розташування таких рушників традиційно зустрічається – на вбитих у стіну кілках: над одвірками, мисниками, вікнами (або між ними); а найчастіше – над поодинокими іконами (образами, богами), на покутті (покутті) чи й над цілими рядом ікон на стіні, що знайшли своє відображення у термінології: «наобразники», «завіси», «набожники», «божники», «підвіконники», «кутові», «на покуть», «рушники на всі боги», «на сволок» та інше [19, с.441-445].

Окрім інтер'єрних рушників, які слугують декоративною оздобою хатнього житла та інтер'єру українських церков, звернемо увагу на такий тип, як обрядовий рушник, що використовується в різних обрядах, а саме: весільному, подарунковому, поминальному.

Декоративне оздоблення та орнаментация українських рушників надзвичайно різноманітна і унікальна. Кожен регіон впродовж сторіччя сформував свої традиційні мотиви, характерні особливості в композиційній побудові, застосування колірної гами та використання відповідних технологічних прийомів ткацтва.

На початку ХХІ століття рушник розглядається як самодостатній художній твір, наповнений глибоким символічним змістом, що надає йому нового бачення й трактування у мистецькому просторі. Одним із яскравих таких прикладів слугує унікальна колекція тканих та вишитих рушників кінця ХІХ – початку ХХ століть Віктора Андрійовича Ющенко (Третього Президента України (2005-2010)). В.А. Ющенко, більшу частину свого життя присвятив пошукам і збиранню старовинних крелевецьких рушників датованих кінцем ХІХ – початку ХХ століть. Ця унікальна колекція налічує близько 1000 тканих рушників. Саме своїми художньо-образним композиціями й характерними традиційними техніками перебору з ремізно-човниковим ткацтвом крелевецькі рушники вирізняються один поміж одного.

Кролевець – відомий центр поліського ткацтва. Історичний розвиток ткацького промислу в Кролевіці датується приблизно ХVІІ століттям. У 1863 році в місті налічувалось 208 ткачів. Наприкінці ХІХ століття візерункове ткацтво стало кустарним промислом. Найбільшу славу крелевецькі рушники здобули в ХІХ столітті [16]. Більшість наукових праць присвячено дослідженню традиційного крелевецького ткацтва в контексті промислового виробництва після революційного періоду. Коли у 1922 році народні майстри художнього ткацтва Кролевецького р-ну об'єднались у промислову артіль «Відродження», яка виготовляла рушники [18, с.132]. Це дало можливість промисловій артілі модифікувати місцеві традиції та сформувані оновлені

моделі регіональних виробів, розвиваючи потужну текстильну інфраструктуру. На нашу думку першоосновою кролевецького ткацтва залишаються народні традиції кінця XIX – початку XX століть, які потребують детального дослідження.

У приватній колекції кролевецьких рушників кінця XIX – початку XX століття В.А. Ющенко, домінує більша кількість тканих червоно-білих рушників, де орнамент виконується червоним кольором на білому тлі тканини. Рідше зустрічаються біло-червоні ткани рушники, де навпаки варіативне співвідношення кольорів та використання тональних переходів збагачують загальне композиційне рішення.

Неможливо залишити без уваги кролевецький рушник (1915 р., автор невідомий), який вражає своєю символічністю та декоративно-монументальними елементами, що наповнює композиційний задум величчю та могутністю. Рушник містить низку символів і має певні унікальні стилізовані мотиви у вигляді рідкісних парних геральдичних зображень птахів (двоголових орлів) та умовне зображення фігуративного образу «Берегині». Загальна композиція тканого рушника умовно розділена на чотири рапортні орнаментально декоративні частини. Кожна із окремих трьох частин заповнена стилізованими елементами двоголових могутніх та величних птахів. Розмежуванням рапортних частин, які відділяються одна від одної – виступають рослинні орнаментальні смуги. Різноманітність стилізованих зображень величних двоголових орлів, могутніх птахів та фантастичних маленьких пташенят у тканому рушнику не повторюються. В загальній композиції такого тканого рушника їх зображено 13.

Нижня орнаментально-декоративна частина, яку умовно можна назвати, базисною, наповнена симетричним зображенням чотирьох стилізованих двоголових птахів, щільно заповнена червоним кольором. Союзні зображення голови птахів повернені один до одного. Всі птахи виглядають крупномаштабними декоративними елементами, які гармонійно компонується у ромб, широкі щільно-орнаментальні смуги заповнюють краї рушника. В центральній частині композиції символічно розміщена стилізована фігура Берегині. Краї рапортного квадрату заповнюють ромбовидні, щільні орнаментальні смуги, які врівноважують центральну частину композиції. Чим ближче до середини рушника, тим менша насиченість червоного кольору. Верхнє полотнище рушника прикрашає рідкісний стилізований двоголовий орел, зображення голови птахів оздоблені гребінцями, погляди їх розвернуті один від одного. Величний птах розташований у верхній третій частині рушника. Відокремленням композиції слугують декоративні стилізовані горизонтальні смуги рослинного орнаменту. Верхню частину загальної композиції завершують дві двоголові пташки менші за розміром. Саме, використання ритмічних повторів та їх вдале чергування створює певний лад у загальній композиції рушника і є характерною особливістю усього композиційного рішення.

Використання в композиціях стилізації двоголових орлів є характерною ознакою кролевецьких рушників. На нашу думку, гіпотетично, зображення двоголового орла було запозичено із геральдики. А саме гербових зображень, емблематики, що належали високим особам, родам чи спільнотам, які по різному кодували і систематизували знаки [6]. З одного боку – двоголові орли активно використовувались в геральдиці під час перебування українських земель під владою Російської Імперії. Використання зображення двоголових орлів тривалий час було у гербах Волинської та Подільської губерній. Нині двоголовий орел є гербом Чернігівської області [6]. Що дає припущення запозичення образу величного двоголового птаха, який еволюціонував у стилізований народний мотив тканого рушника на Кролевещині.

З іншого боку – зображення двоголового орла походить від древніх цивілізацій, наприклад, хеттам і шумери. Їх зображення містяться на рельєфах, виявлених при археологічних розкопках на території сучасної Туреччини. Зображення двоголового орла сусідить із хеттськими божествами. Двоголові орли широко використовувались в

оздобленні тканин та настінних розписах. В якості культурної спадщини, перейшло до сельджуків від стародавньої цивілізації Передньої Азії, зображення двоголової птаці стало відомо мусульманському світу епохи середньовіччя. А європейці познайомилися з нею в період хрестових походів і почали використовувати зображення у якості декоративного елемента. [6]. Що свідчить про можливість запозичення та інтерпретації характерного зображення двоголового орла в тканих кралецьких рушниках кінця XIX – початку XX століть.

Одним із найдавніших українських знаків є символ хреста. Даний символічний знак часто зустрічається в кралецьких тканих рушниках кінця XIX □ початку XX століття. Як зазначає Я. Музиченко, «Хрест є модифікацією світового дерева [24, с.70-71]. «Виступаючи в якості символу життя, плодоносного начала в природі, хрест часто розглядається як універсальний символ безсмертя, як символ животворящого незгасного джерела життя □ сонця, як образ божественного вогню» [21, с.69]. Хрест є моделлю людини. Всесвіт також, як уже зазначалось вище, уподібнюється людині» [24, с.71].

Аналізуючи онаментальні мотиви народних тканин, М. Селівачов наголошує, що: «Емблемою української народної орнаментики міг бути розквітлий хрест, як головна іконографічна особливість і втілення глибинної ідеї християнства». [22, с.208]. У ранньоземлеробській культурі хрест був знаком бога землі. Сама графема позначала чотири сторони світу, структурно-просторову організацію світу, що більше стосувалася землі: саме за такою схемою будували стародавні міста. Хрест не просто символ сонця, це ідеограма, що передає «уявлення про сонце, яке проходить по небу протягом дня, з'являючись ранком і виходячи ввечері, щоб завтра знову воскреснути. [5, с.100]. З прийняттям християнства це лише закріпило значущість зображення символічного хреста в орнаменті, яке широко використовували у декоративно-прикладному мистецтві.

Стилізований хрест завжди розміщений у центральній частині композиції тканого рушника. Загальна композиція рушника умовно ділиться на три рапорти, центральну і основну частину якої заповнюють зображенням символічного хреста. Зображення символічного хреста komponують в центрі восьми пелюсткової розетки. За рахунок цього складається враження укрупненого декоративного елемента, що надає головного акценту композиційного рішення. Червоний колір є насиченим та активним на білому тлі рушника. Навколо хреста по периметру розміщена неширока орнаментальна смуга, що об'єднує в цілому центральну композицію. Верхня і нижня частини рушника наповнена широкими рослинно-геометричними смугами орнаменту, саме їхнє ритмічне чергування збагачують загальну композицію тканого рушника. Тональні переходи поперечних смуг витримують певний ритм, а техніка перебору дозволяє експериментувати та поєднувати ці кольори в різноманітні геометричні узорі.

Крім зображень символу хреста, в тканих кралецьких рушниках частково зустрічаються стилізоване архітектурне зображення церковних споруд, храмів та монастирів. Образ церкви вже давно вписався в українську народну картину світу. Храм в обрядових піснях виступає заміном хати – земного образу космосу. [17, с.28]. Майстри вдало стилізували зображення одних із найдавніших церковних споруд, умовно передаючи особливості будівельних традицій, які є характерною ознакою в православній церковній архітектурі. В більшості таких рушників загальна композиція поділялась на три частини. Як правило у верхній частині рушника містилось стилізоване зображення храму чи монастиря. Середня частина наповнювалась геометричним орнаментом та масивними ромбами. Нижня частина композиції рушника зображувала двоголових птахів прикрашених стилізованими коронами. Двоголові птахи розміщені на горизонтальних смугах, які складаються в ритмічні поперечні смуги, що підпорядковані загальній композиційній структурі. Нижні краї рушника мають декоративне оздоблення, це залишки тканих кінців виконаних у бахрому, які

мають рапортне чергування червоного та білого кольорів.

Особлива увага приділяється розгляду рідкісним тканим кралевецьким рушникам, які можна умовно назвати «іменні», або «датовані». Унікальність цих рушників полягає в тому, що по краях низу рушника за допомогою техніки перебору майстерно ткалися прізвище автора або рік виконання.

Таким чином, приватна колекція тканих кралевецьких рушників кінця XIX □ початку XX століття В.А. Ющенко є унікальною, надзвичайно багатою та різноплановою. І дає можливість детально прослідкувати шляхи творчого розвитку цього виду мистецтва на при кінці XIX □ початку XX століття. Це особлива пам'ятка народних традицій, яка залишається частиною історії для наших нащадків

ЛІТЕРАТУРА

1. Булгакова Л. П. Архаїчні мотиви у вишивці вінницьких рушників // *Культура і слов'янський світ: Тези доп. Та повд. Наук.-прак.конф.* – К., 1992. – С.101-102.
2. Булгакова-Ситник Л. Подільська народна вишивка: Етногр. аспект / Ред. О. М. Козакевич. – Львів, Ін-т народознавства НАН України, 2005. – 328 с.: іл.
3. Вишивка Східного Поділля: Альбом / П 77 Автори: Є. М. Причепій, Т.І. Причепій, керівник проекту: Л. П. Лихач. – К. : Родовід, 2007. – 344 с.
4. Герей О. Рушник у предметному середовищі української церкви // *Вісник Української академії дизайну.* – Львів, 2003. □ №1. – С.74-75.
5. Голан А. Миф и символ / А. Голан. □ М. : Русслит, 1993. □ 374 с.
6. Двоголовий орел. Походження символу російської державності [Електронний ресурс] : за матеріалами журналу / Style Zhinki. Ru «Суспільство». Двоголовий орел. Походження символу російської державності. □ Режим доступу до журналу : <https://stylezhinki.ru/suspilstvo/9715> □ *dvogolovij* □ *orel* □ *pohodzhennja* □ *simvolu* □ *rosijskoi.html*
7. Жук А. К. Сучасні українські художні тканини. [Текст] / А.К. Жук. □ К. : Наукова думка, 1985. □ 120 с.
8. Зайченко В. В. Вишивка козацької старшини XVII-XVIII століть. Техніки / В.В. Зайченко. – Альбом. – К. : Родовід, 2006. – 128 с.: іл.
9. Захарчук-Чугай Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво / Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. □ Львіі, Світ, 1993. – 272 с.
10. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка (західні області України) / Р. В. Захарчук-Чугай. – К. : Наукова думка, 1988. – 192 с.: іл.
11. Зеленін Д. К. Обыденные полотенца и обыденные храмы // *Зеленін Д. К. Избранные труды. Статьи по духовной культуре 1901-1913 гг.* □ М. : 1994. □ С.208.
12. Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка: Альбом / Авт. тексту та упоряд. Т. Кара-Васильєва. – К.: Мистецтво, 1993. – С.15, 19, 136-141.
13. Кара-Васильєва Т., Чорноморець А. Українська вишивка / Т. Кара-Васильєва, А. Чорноморець. – К.: Либідь, 2002. – С.86.
14. Кара-Васильєва Т. В. Український рушник : наук.-методичний посібник / Т. В. Кара-Васильєва. – К. : Наукова думка, 1997. – 55 с.: іл.
15. Костюкова В. М. Традиційні і сучасні мотиви у вишитих рушниках Київщини початку XXI століття // *Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. Зб. наук. Праць. Вип. 14 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського.* – К. : 2014. – С. 204-210.
16. Кралевецькі рушники □ Вікіпедія [Електронний ресурс] : матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. □ Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Кралевецькі_рушники.
17. Манько В. Українська народна писанка / Віра Манько. □ Львів: Свічадо, 2005. □ С. 28.
18. Народні художні промисли УРСР. Довідник / [відповід. ред. Р.В. Захарчук-Чугай]. □ К. : Наукова думка, 1986. □ С. 132.
19. Никорак О. Українська народна тканина XIX – XX ст.: Типологія,

- локалізація, художні особливості. Частина I. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України) / О. Никорак. – Львів : «Афіша», 2004. – 286 с.: іл.
20. Орел Л. Українські рушники (історико-культурологічне дослідження) / Л. Орел. – Львів : «Кальварія», 2003. – 235 с.: іл.
21. Рубцов Н. Н. Символ в искусстве и жизни : философское размышления / Н.Н. Рубцов. □ М. : Наука, 1991. □ С.69.
22. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія) / М.Р. Селівачов. – К. : Редакція вісника «АНТ»; Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2005. – XVI, 400 с., іл.
23. Український рушник □ Народні ремесла □ Про Україну [Електронний ресурс] : матеріали з Вікіпедії – вільної енциклопедії. – Режим доступу : about-Ukraine.com/inde.Php
24. Українські символи / [Я. Музиченко та [ін.] ; за ред. М. К. Дмитренка. □ К. : Редакція часопису «Народознавство», 1994. □ С.70-71.
25. W Рушник □ Вікіпедія [Електронний ресурс] : матеріали з Вікіпедії □ вільної енциклопедії. – Режим доступу : ru/Wikipedia/org/wiki/Рушник.

УДК: 745:7.016.4

Анна Селезньова
(Хмельницький, Україна)

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОГО УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. Упродовж останніх років спостерігається зростання інтересу до вивчення народної вишивки різних регіонів України. Втім, наукові праці ХХ ст. свідчать про те, що художньо-стилістичні особливості вишивки на рушниках не були предметом спеціального дослідження. Аналіз літературних та писемних джерел дозволяє також стверджувати, що значна кількість даних про вишивку рушників здебільшого фрагментарна, що не створює повного уявлення про її цілісний образ.

Тому мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати художньо-стилістичні особливості вишивки на українських рушниках та розкрити їх взаємозв'язок із функціональним призначенням. Вивчення окресленої проблеми здійснено за допомогою методу аналізу, синтезу, порівняння. В результаті проаналізовано основні орнаментальні мотиви та колорит, окреслено типологію та призначення вишивки на рушниках [1, 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історіографія проблеми дослідження вишивки українців включає в себе монографії, дисертації, навчальні посібники, наукові й науково-популярні статті, нариси та краєзнавчі розвідки. Серед існуючих на сьогоднішній день монографій, що стосуються даного питання, найбільш цінною є монографія кандидата історичних наук Л. Булгакової-Ситник «Подільська народна вишивка» [1], в якій вона у контексті етнографічної науки проаналізувала вишивку на тканинах інтер'єрного призначення Західного Поділля.

Значний і цінний матеріал, який стосується вишивки українських рушників, знаходимо у працях таких дослідників: Білан М.С. [2], Селівачова М.Р. [3], Мельничука Ю. [4], Никорак О. [5], Кари-Васильєвої Т. [6,7], Захарчук-Чугай Р. [8] та ін.

Незважаючи на ґрунтовні дослідження зазначених науковців, поставлена проблема залишається з'ясованою не у повній мірі.

Мета статті: проаналізувати художньо-стилістичні особливості вишитих українських рушників.

Відповідно до мети дослідження, поставлено наступні завдання:

- дослідити основні типи вишитих рушників та систематизувати їх у окремі групи за такими ознаками як: технологія виготовлення, кольорове вирішення, функціональне призначення;